

Bruk av vinterdekk med pigger

Oslo/Akershus 1995/96

Forord

Undersøkelsen om bruk av piggdekk er utført på oppdrag fra Statens vegvesen Akershus, med Eirik Wulvik som prosjektleder. Opplegg for undersøkelsen har blitt utarbeidet av Statens vegvesen Akershus, ViaNova og Transportøkonomisk Institutt (TØI) i samarbeid. Fra ViaNova har Johnny M. Johansen og Åsmund Holen medvirket i prosjektet, mens Arild Ragnøy har deltatt fra TØI.

Slependen, mai 1996.

Innhold

Sammendrag

1	Innledning	1
2	Formål og opplegg	1
3	Resultat	2
3.1	Telling av lette bilers dekkbruk	2
3.2	Opinion-undersøkelse	3
4	Drofting av resultat	4
5	Litteraturreferanser	6

Vedlegg 1	Telling på p-plass, alle resultatene
Vedlegg 2	Telling på p-plass, alle resultatene, figur
Vedlegg 3	Spørsmålene i Opinion-undersøkelsen

Sammendrag

Kunnskap om bilparkens bruk av piggdekk gjennom vintersesongen er viktig for å kunne analysere tilstandsutvikling på vegdekkene, planlegge dekkevedlikehold, inngå dekkekontrakter, samt å måle effekt av kampanjer som tar sikte på å redusere piggdekkbruken.

Tidligere gjennomførte undersøkelser som omfattet hele landet viser at andelen lette kjøretøy med piggdekk var følgende:

År	Andel med piggdekk	Undersøkelsens utvalg
1975/76	93 %	870
1981/82	97 %	791
1986/87	98 %	780
1991/92	88 %	7065
1992/93	90 %	8701
1993/94	92 %	6936

I vintersesongen 1995/96 ble det gjennomført to delundersøkelser for å registrere dekkbruken på lette kjøretøy. Den ene var telling av dekktyper på personbiler på parkeringsplasser på ulike steder i Oslo og Akershus. Hensikten var å få et tilnærmet svar på hvor stor del av trafikkarbeidet i de to fylkene som ble utført med piggdekk. Den andre undersøkelsen var å kartlegge dekkbruken gjennom hele vintersesongen på bilparken registrert i Oslo og Akershus gjennom telefonintervjuer utført av Opinion.

Telling av dekkbruk på parkerte biler på parkeringsplasser i Oslo og Akershus 18. - 21. mars 1996 viste at 85,6 % av lette kjøretøy brukte piggdekk, 13,5 % brukte vinterdekk uten pigger og 0,9 % sommerdekk. I alt 5551 biler inngikk i undersøkelsen. Opinionundersøkelsen viste at 82 % av bilene registrert i Akershus brukte piggdekk i løpet av vintersesongen og 16 % vinterdekk uten pigger. Undersøkelsen omfattet 609 biler. Forskjellen i resultatene fra de to undersøkelsene er ikke større enn feilmarginen til Opinionundersøkelsen som er oppgitt til 3 - 4 prosentpoeng. I tillegg måler de to undersøkelsene litt forskjellige størrelser, hhv. tilnærmet trafikkarbeid ved telling på ulike parkeringsplasser, kontra antall biler med piggdekk i Opinionundersøkelsen.

Svakheter ved undersøkelsene er at gjennomgangstrafikken og firmabiler ikke registreres i Opinionundersøkelsen, og er sannsynligvis ikke representert i vesentlig grad i parkeringsplasstillingen.

1 Innledning

Kunnskap om bilparkens bruk av piggdekk gjennom vintersesongen er viktig for å kunne analysere tilstandsutvikling på vegdekkene, planlegge dekkevedlikehold, inngå dekkekontrakter, samt å måle effekt av kampanjer som tar sikte på å redusere piggdekkbruken.

Tidligere undersøkelser viser følgende resultater:

I 1976 ble det på oppdrag av Veglaboratoriet gjort en gallupundersøkelse om lette biler vinteren 1975/76 [1]. Utvalget var 870 personer fra hele landet. 93 % brukte piggdekk, 5 % vinterdekk uten pigger og 2 % sommerdekk. En postkortundersøkelse [2] viste at blant tunge kjøretøy på landsbasis brukte 55 % piggdekk. Utvalgets størrelse var 1323.

Vinteren 1981/82 gjennomførte Veglaboratoriet månedlig en landsomfattende intervjuundersøkelse om lette kjøretøy [3]. Av 791 spurte i februar, brukte 97 % piggdekk, 1% vinterdekk uten pigger og 1% sommerdekk. En postkortundersøkelse om tunge kjøretøy [4] viste at på landsbasis brukte 64 % piggdekk. Utvalgets størrelse var 7147.

En landsomfattende gallupundersøkelse fra Veglaboratoriet i 1987 om lette kjøretøy vinteren 1986/87 [5] viste at 98 % brukte piggdekk, 1% vinterdekk uten pigger og 1 % sommerdekk. Utvalgets størrelse var 780.

TØI gjorde landsomfattende brevundersøkelser om piggdekkbruk vintrene 1991/92 [6], 1992/93 [7] og 1993/94 [8]. Et sammendrag av resultatene er vist i tabell 1.

Tabell 1 Dekkbruk på lette kjøretøy i hele landet og i Oslo og Akershus i januar og februar 1991/92, 1992/93 og 1993/94 (TØI).

	Piggdekk %	Vinterdekk uten pigger %	Sommerdekk %	Antall svar	Antall spurte	Piggdekk i Oslo %	Piggdekk i Akershus %
91/92	88	7	5	7065	19000	85	89
92/93	90	6	4	8701	19000	87	87
93/94	92	7	1	6936	19000	85	88

2 Formål og opplegg

Vinteren 1995/96 gjennomførte Statens vegvesen Akershus en undersøkelse for å få svar på hvor stor del av trafikkarbeidet i løpet av vinteren som utføres av biler med vinterdekk med pigger (piggdekk) i forhold til vinterdekk uten pigger og sommerdekk.

Undersøkelser av piggdekkbruk kan ha som hensikt å fastlegge:

- bruken av ulike typer dekkutrustning gjennom vinteren på bilparken registrert i Oslo og Akershus
- trafikkarbeidet med ulike typer dekk gjennom vinteren på vegnettet i de to fylkene utført med biler registrert i Oslo og Akershus
- trafikkarbeidet med ulike typer dekk gjennom vinteren på vegnettet i

de to fylkene (alle kjøretøy)

I sammenheng med dekkeplanlegging er det c) som er av størst interesse, men i mangel av automatisk utstyr for registrering av dekkbruk er det også denne undersøkelsen som er vanskeligst å gjennomføre.

Ved registreringsmetoder som Gallup-undersøkelser og tellinger på parkeringsplass (eller lignende) av et begrenset utvalg, kan man ha problemer med få registrert bl.a. gjennomgangstrafikken, og skjevheter i utvalget kan medføre at enkelte grupper blir overrepresentert i tellingene, f.eks. privateide biler i forhold til firmabiler.

Det ble gjennomført to delundersøkelser i vintersesongen 1995/96. Den ene var en telling av personbiler på parkeringsplasser på ulike steder i Oslo og Akershus hvor meningen var å få et tilnærmet svar på c) for lette kjøretøy midtvinters mens andel biler med vinterdekk var på maksimalt nivå. Den andre undersøkelsen var telefonintervjuer av bosatte i Akershus for å få svar på problemstillingen i a).

3 Resultat

3.1 Telling av lette bilers dekkbruk

Tellingen ble gjort i perioden 18. - 21. mars 1996 på utvalgte parkeringsplasser i tilknytning til kollektivterminaler, kjøpesentra, parkeringshus, gateparkeringer og sykehus. Telleområdet ble inndelt i de tre geografiske områdene Oslo/Akershus vest, Akershus nord og Akershus sør. Totalt antall biler som var med i tellingen var 5551. Komplette resultater fra alle tellestedene er vist i vedlegg 1 og 2. Hovedresultatet vises i tabell 2.

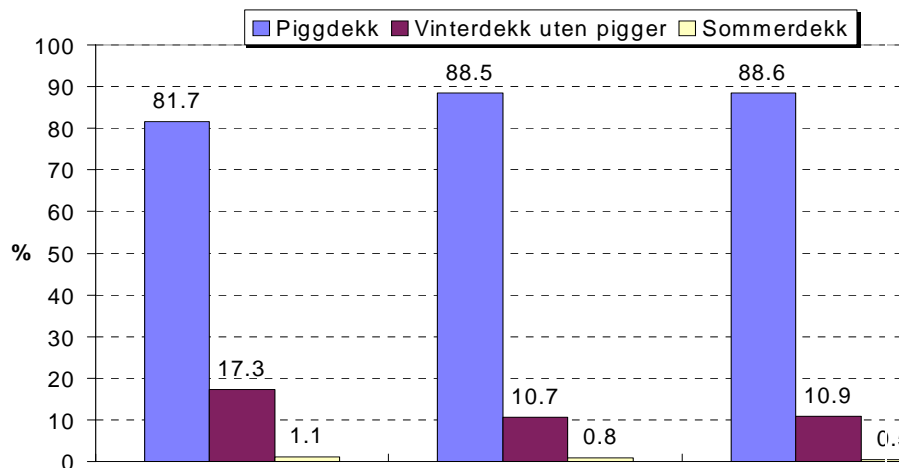
Tabell 2 Dekkbruk på lette kjøretøy.

Telling på parkeringsplass 18. - 21. mars 1996.

<i>Piggdekk</i>	<i>Vinterdekk uten pigger</i>	<i>Sommerdekk</i>
<i>85,6 %</i>	<i>13,5 %</i>	<i>0,9 %</i>

Ved å dele opp Oslo og Akershus i de tre områdene Oslo/Akershus vest, Akershus nord og Akershus sør, ser man visse forskjeller i resultatene, se figur 1. Resultatene viser en forskjell mellom Oslo/Akershus vest sammenlignet med Akershus nord og sør. Andel biler med piggdekk er mindre og andel biler med vinterdekk uten pigger er større i Oslo/Akershus vest enn i øvrige deler av Akershus.

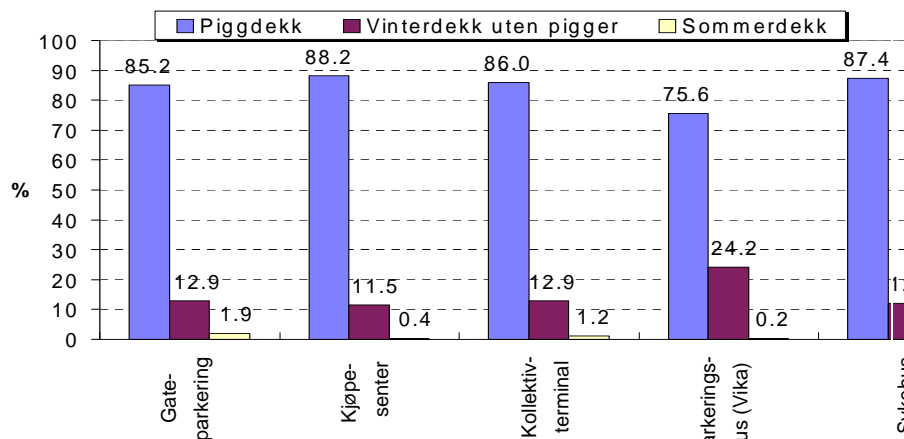
Figur 1 Resultat fordelt på geografisk område.

Utvalgets størrelse angitt i parentes.

Ved å fordele resultatene etter type tellested, figur 2, ser man at andel biler med piggdekk varierer mellom 85 og 88 % på alle typer tellesteder bortsett fra for p-hus i Vika (Oslo). Der var andelen mindre, 76 %. Her var også andel biler med sommerdekk minst.

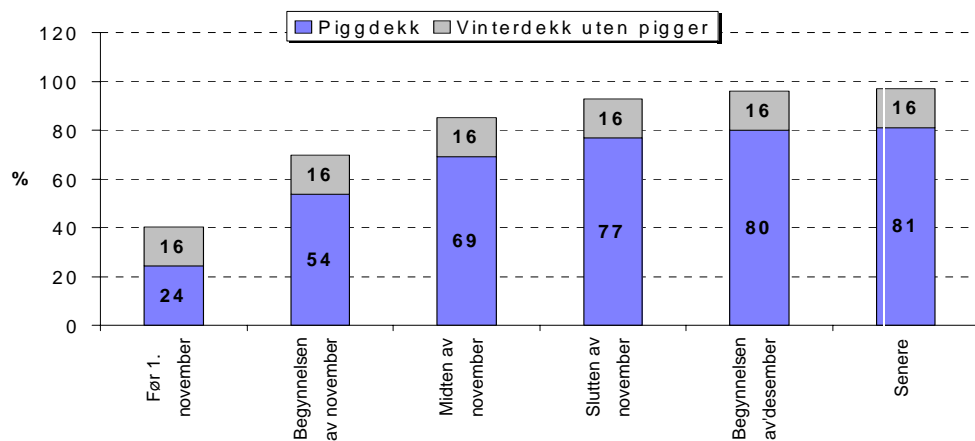
Figur 2 Resultat fordelt etter type tellested.
Utvalgets størrelse angitt i parentes.

3.2 Opinion-undersøkelse

Opinion gjorde i perioden 11. - 15. mars 1996 en markedsundersøkelse i Akershus om "Piggdekk eller piggfrie vinterdekk" på oppdrag fra Statens vegvesen Akershus. Spørsmålene i undersøkelsen finnes i vedlegg 3. Spørsmål 3 "Omtrent når skiftet du til vinterdekk denne sesongen?" gir svar på fordelingen av antall biler med vinterdekk i monteringsperioden på høsten og begynnelsen av vinteren. Spørsmål 4 "Bruker du piggdekk eller piggfrie vinterdekk i løpet av vintersesongen?" gir svar på høyeste brukerandel i løpet av vinteren. Intervjumetoden var telefonintervju, med utvalget gjort fra Telenors abonnentlister over private abonnenter. Antall valide svar i undersøkelsen var 609, og feilmarginen var 3 - 4 prosentpoeng.

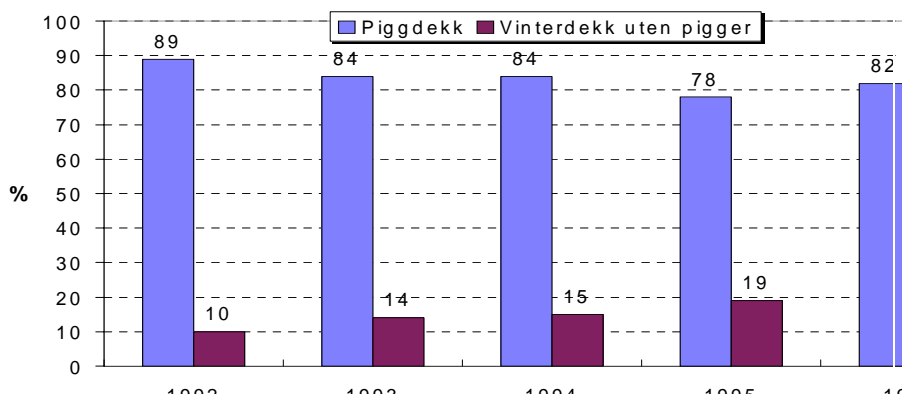
Formuleringen i spørsmål 3 skiller ikke på vinterdekk med og uten pigger. Vi antar derfor at de 16 % som i spørsmål 4 har svart at de bruker vinterdekk uten pigger monterer disse på bilen tidlig på høsten.

Figur 3 *Andel biler med piggdekk/vinterdekk uten pigger i moteringsperioden høsten 1995. Det er antatt at vinterdekk uten pigger monteres tidlig i sesongen. Resultat fra Opinionundersøkelse 1996.*

Spørsmål 4 skal gi svar på toppnivået i løpet av vinteren av andelen biler med piggdekk. Opinion har gjort undersøkelser om dette i Akershus hvert år siden 1992, og utviklingen vises i figur 4.

Figur 4 *Andel som bruker piggdekk/vinterdekk uten pigger i løpet av vintersesongen. Resultat fra Opinionundersøkelsene, 1992 - 1996.*

4 Drøfting av resultat

De to utførte delundersøkelsene viser noe ulike resultater. Tellingen av lette biler på parkeringsplass viste at andel med piggdekk var 86 %, mens Opinionundersøkelsen gav at 82 % av bilene registrert i Akershus brukte piggdekk i løpet av vintersesongen. Tilsvarende var andel biler med vinterdekk uten pigger 14 % og 16 % for hhv. parkeringsplassestillingene og Opinionundersøkelsen. Forskjellen i resultatet ved de to metodene er ikke større enn feilmarginen til Opinionundersøkelsen.

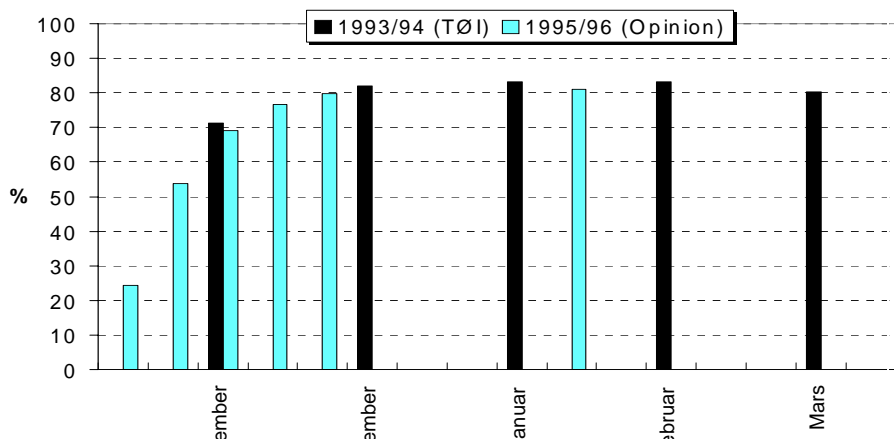
Av svakhetene ved metoden fra kapittel 2 som har betydning for resultatet kan bl.a. nevnes at gjennomgangstrafikken registreres ikke. Firmabiler er ikke med i Opinionundersøkelsen, og det er uvisst i hvilken grad de er representert på parkeringsplassene som har inngått i undersøkelsen. Parkerte biler på utvalgte parkeringsplasser og utvalg fra telefonkatalogen er altså ikke nødvendigvis representative utvalg for trafikkarbeidet som utføres på vegene, men kan være en

bra tilnærming. En undersøkelse utført av TØI, TØI rapport 310/1995, viste at biler med vinterdekk uten pigger kjører 12,5 % mer i løpet av vintersesongen enn biler med piggdekk. Det betyr at biler med piggdekk blir overrepresentert i en telefonundersøkelse i forhold til det trafikkarbeidet de utfører.

I figur 5 er det forsøkt å vise en sammenligning av bruk av piggdekk gjennom vintersesongen for to ulike år. Pga. at data fra vinteren 93/94 er presentert månedsvis, mens man for høsten 1995 har delt månedene i 3 blir det vanskelig å sammenligne direkte.

Figur 5 Fordeling av piggdekkbruk gjennom vintersesongen.
TØI undersøkelse fra 1993/94 og Opinion fra 1995/96.

Telling på parkeringsplasser ble gjort 18. - 21. mars. Dette er noe i seineste laget hvis man tar sikte på å kartlegge maksimal piggdekkbruk for sesongen. Palmesøndag var 31. mars, og piggdekkforbudet våren 1996 trådte i kraft mandag 15. april. På telledagene var det pent vær med bare og tørre veger. Det betyr at hvis noen allerede hadde skiftet om til sommerdekk på bilen sin kunne de bruke denne i telleperioden uten problemer. Men totalt viste tellingen at bare 0,9 % av bilene hadde sommerdekk, så denne mulige feilkilden har liten betydning totalt sett.

5 Litteraturreferanser

- [1] Bruk av piggdekk på lette biler. En gallupundersøkelse.
Intern rapport nr. 681
Veglaboratoriet, mai 1976
- [2] Bruk av pigger og kjettinger på busser og lastebiler. En postkortundersøkelse.
Intern rapport nr. 688
Veglaboratoriet, juli 1976
- [3] Bruk av piggdekk på lette biler.
Intern rapport nr. 1053
Veglaboratoriet, oktober 1982
- [4] Bruk av piggdekk og kjettinger på tunge kjøretøyer.
Intern rapport nr. 1091
Veglaboratoriet, mars 1983
- [5] Bruk av piggdekk på lette biler. En gallupundersøkelse (II). Januar 1987.
Intern rapport nr. 1319
Veglaboratoriet, mars 1987
- [6] Piggdekkbruk vinteren 1991/92.
TØI rapport 141/1992
Oslo 1992
- [7] Dekkbruk vinteren 1992/93.
TØI rapport 202/1993
Oslo 1993
- [8] Dekktyper på personbiler hver vinter fra 1991/92 til 1993/94.
TØI rapport 277/1994
Oslo 1994